

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра менеджменту

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з навчальної роботи,
проф. Гаврилюк С. В. _____

_____ 2013 р.

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПЕРСОНАЛУ
В МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

підготовки   магістра
галузі знань   0306 – Менеджмент та адміністрування
спеціальності 8.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»

Програма навчальної дисципліни «Управління розвитком персоналу в міжнародному бізнесі» для студентів галузі знань 0306 «Менеджмент та адміністрування» спеціальності 8.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності».

” ___ ” _____, 2013 р. – 6 с.

Розробники: Черчик Л.М., д.е.н., професор

Рецензент: Ліпич Л.Г., декан Інституту економіки та менеджменту, д.е.н., професор

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри менеджменту протокол № 11 від 04. 06. 2013 р.

Завідувач кафедри: _____ (Черчик Л.М.)
(підпис) (прізвище, ініціали)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією Інституту економіки та менеджменту

протокол № ___ від 05. 06. 2013 р.

Голова науково-методичної комісії факультету (інституту) _____ (Бегун С.І.)
(підпис) (прізвище, ініціали)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № ___ від __. __. 20__ р.

© Черчик Л.М., 2013
(Прізвище, ініціали)

Вступ

Програма навчальної дисципліни «Управління розвитком персоналу в міжнародному бізнесі», складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки «Магістр» спеціальності 8.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система принципів та методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних з обґрунтуванням заходів щодо розвитку персоналу підприємства в умовах ЗЕД.

Міждисциплінарні зв'язки. Різноманітні проблеми трудової діяльності людей стали об'єктом дослідження багатьох навчальних дисциплін. Основні з яких – «Управління персоналом», «Соціологія», «Психологія», «Менеджмент», «Самоменеджмент», «Стратегічне управління», «Адміністративний менеджмент», «Теорія організації», «Трудове право», «Економіка підприємства».

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів**:

1. Теоретичні основи управління розвитком персоналу.
2. Методичні та практичні аспекти управління розвитком персоналу.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни «Управління розвитком персоналу в міжнародному бізнесі»: допомогти студентам, слухачам опанувати теоретичні основи та виробити вміння і практичні навички з планування та організації розвитку персоналу в умовах ринкової економіки, структурної й технологічної перебудови галузей економіки.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є формування знань щодо:

- принципів і методів управління розвитком працівників;
- теоретичних та практичних проблем розроблення проекту розвитку персоналу організації;
- шляхів реалізації політики у сферах освіти та професійної підготовки;
- вибору найбільш ефективної технології, засобів і методів професійного навчання персоналу з урахуванням конкретної ситуації на підприємстві;
- проведення атестації фахівців і керівників;
- упровадження організаційних форм планування трудової кар'єри персоналу;
- роботи з резервом керівників в організації.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати: предмет і завдання курсу, його місце та взаємозв'язок із суміжними дисциплінами; зміст роботи служби управління персоналом щодо складання проекту розвитку персоналу в організації, особливості проведення підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників на великих, середніх і малих підприємствах; сутність маркетингу персоналу, його роль у розвитку працівників організації, зовнішні та внутрішні фактори, що визначають напрями маркетингу персоналу відносно розвитку працівників; інвестиції у персонал як основа розроблення виробничих і соціальних показників розвитку організації, методологічні та методичні підходи до визначення економічної й соціальної ефективності професійного навчання персоналу; специфіка планування і прогнозування розвитку персоналу, визначення обсягів професійного навчання; поняття і завдання оцінювання розвитку персоналу підприємства, застосування результатів оцінювання ділових якостей працівників під час виробничої адаптації та атестації персоналу, планування трудової кар'єри робітників і фахівців, формування кадрового резерву керівників; планування соціального розвитку персоналу організації; матеріальне та нематеріальне стимулювання розвитку персоналу в організації.

вміти: здійснювати професійне навчання, планування трудової кар'єри персоналу, його професійно-кваліфікаційне просування для реалізації цілей стратегічного управління організації як виробничо-господарської системи; забезпечувати найповніше використання здібностей, інтересів і нахилів працівника, його освітнього та професійного потенціалу для впровадження в

практику нововведень, високих технологій і в такий спосіб підвищувати гнучкість підприємства, його конкурентоспроможність на ринку, успішно протидіяти дестабілізуючим факторам зовнішнього та внутрішнього середовища; формувати позитивне ставлення персоналу до організації, його керівництва внаслідок цілеспрямованого планування трудової кар'єри працівників, ефективного матеріального і нематеріального стимулювання їх розвитку, підвищувати престиж та привабливість підприємства серед молоді й інших груп населення; створювати сприятливі умови для ефективної роботи персоналу в організації через запровадження гнучкої системи безперервної післядипломної освіти працівників.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 108 годин / 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи управління розвитком персоналу

Тема 1. Конкурентоспроможність персоналу як об'єкт стратегічного управління організації

Предмет і мета навчальної дисципліни управління розвитком персоналу. Сутність розвитку персоналу та його роль у забезпеченні конкурентоспроможності працівників і організації. Взаємозв'язок стратегії розвитку персоналу та стратегії управління організації. Складові конкурентоспроможності персоналу організації. Управління конкурентоспроможністю персоналу.

Тема 2. Управління проектом розвитку персоналу в організації

Сутність та складові проекту розвитку персоналу організації. Управління проектом розвитку персоналу в організації, прогнозування його результатів і потенційної ефективності. Організація системи розвитку персоналу, особливості професійного навчання на великих, середніх та малих підприємствах. Визначення потреби у підготовці персоналу, цілей навчання, розроблення навчальних планів, програм. Форми професійного навчання персоналу та обґрунтування їх вибору в організації.

Тема 3. Маркетинг персоналу. Джерела інформації та нормативно-правові акти з розвитку персоналу

Маркетинг персоналу в умовах ринкової економіки. Зовнішні і внутрішні фактори, що визначають напрями маркетингу персоналу. Джерела інформації з розвитку персоналу. Законодавчі та нормативні акти з розвитку персоналу.

Тема 4. Економічні аспекти розвитку персоналу

Інвестиції в персонал як основа розроблення виробничих і соціальних показників розвитку організації. Класифікація витрат на розвиток персоналу. Аналіз та планування витрат організації на професійне навчання персоналу. Методологічні підходи до визначення ефективності професійного навчання персоналу. Система показників і оцінка економічної ефективності професійного навчання персоналу.

Тема 5. Прогнозування і планування розвитку персоналу

Визначення потреби організації у персоналі як основа для прогнозування і планування його розвитку. Методи визначення професійного та кваліфікаційного складу робітників в організації. Розрахунок структури фахівців у розрізах спеціальностей і рівнів кваліфікації. Балансові розрахунки додаткової потреби у робітниках і фахівцях та джерел її забезпечення. Визначення обсягів професійного навчання у професійно-технічних і вищих навчальних закладах.

Тема 6. Системи освіти та професійної підготовки персоналу

Система багаторівневої освіти. Управління системою загальної середньої освіти. Організація професійно-технічної освіти, участь підприємств у здійсненні цієї освіти. Управління вищою освітою, підготовка фахівців з вищою освітою. Ступеневість професійно-технічної та вищої освіти, освітньо-професійна післядипломна підготовки.

Тема 7. Маркетинг освітніх послуг. Підготовка та працевлаштування випускників навчальних закладів

Сутність та складові маркетингу освітніх послуг. Кадрові агентства при навчальних закладах. Механізм формування державного замовлення на підготовку фахівців і робітників. Податкова, кредитна та фінансова політика щодо надання освітніх послуг. Державні гарантії надання молоді першого робочого місця.

Змістовний модуль 2. Методичні та практичні аспекти управління розвитком персоналу

Тема 8. Регламентация посадових обов'язків і визначення вимог до персоналу, його виробнича адаптація

Посадові інструкції, кваліфікаційні карти, карти компетенції, професіограми працівників. Поняття та завдання ділової оцінки персоналу. Використання результатів ділової оцінки персоналу у плануванні та організації його розвитку. Форми та види адаптації працівників організації до умов середовища. Управління виробничою адаптацією.

Тема 9. Атестація персоналу як метод його оцінювання та розвитку

Атестація як особливий метод оцінювання персоналу. Сучасні форми атестації персоналу організації. Процедура проведення атестації персоналу. Використання результатів атестації в управлінні розвитком персоналу організації. Зарубіжний досвід проведення атестації, нетрадиційні підходи в атестації персоналу організації.

Тема 10. Планування й організація професійного навчання робітників організації

Типи, види, форми та мета професійного навчання робітників. Роль держави й організацій у підготовці кадрів на виробництві. Організація підготовки робітників на виробництві. Специфіка професійної перепідготовки робітників в організації. Планування підвищення рівня кваліфікації робітників в організації.

Тема 11. Планування й організація підвищення кваліфікації та перепідготовки керівників і фахівців

Організація системи підвищення кваліфікації і перепідготовки керівників та фахівців. Самостійне навчання керівників і фахівців в організації. Короткострокове підвищення кваліфікації керівників та фахівців. Університети організацій. Спеціалізація, довгострокове підвищення кваліфікації та перепідготовка керівників і фахівців. Планування підвищення кваліфікації та перепідготовки керівників і фахівців в організації.

Тема 12. Планування трудової кар'єри і робота з кадровим резервом

Трудова кар'єра та її планування в організації. Організація професійно-кваліфікаційного просування робітників і планування їхньої трудової кар'єри. Планування та розвиток кар'єри фахівців і керівників організації. Формування резерву керівників. Підготовка резерву керівників та оцінювання її ефективності.

Тема 13. Планування та організація соціального розвитку персоналу

Роль і місце соціального управління в плануванні та організації розвитку персоналу. Прогнозування і планування соціального розвитку персоналу в організації та поза виробництвом. Удосконалення соціальної структури і професійно-кваліфікаційного складу працівників. Задоволення потреби менш соціально захищених груп персоналу організації в їх професійному розвитку. Соціальне проектування персоналу нового та реконструйованого підприємства.

Тема 14. Стимулювання розвитку персоналу

Матеріальне стимулювання розвитку персоналу. Методи нематеріального стимулювання розвитку персоналу в умовах ринкової економіки. Стимулювання роботодавців щодо розвитку персоналу організацій. Зарубіжний досвід стимулювання розвитку персоналу.

3. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен.

4. Методи та засоби діагностики успішності навчання.

В процесі вивчення дисципліни використовують такі методи оцінювання навчальної роботи студента:

- поточне тестування та опитування;
- оцінювання виконання ІНДЗ;
- письмовий іспит.

5. Список джерел

1. Андриенко В. Н. Стратегическое управление персоналом / В. Н. Андриенко, Т. Ю. Беликова, В. А. Голтвенко. – Донецк : ООО «Юго-Восток, Лтд», 2005. – 202 с.
2. Балабанова Л. В. Управління персоналом: Навчальний посібник. / Л. В. Балабанова– К.: : Професіонал, 2006. – 511 с.
3. Верхоробин Р. Н. Современные методы управления персоналом / Р. Н. Верхоробин // Деньги и кредит. – 2009. – № 8. – С. 39-42.
4. Грішнова О. А. Людський капітал / О. А. Грішнова. – К. : “Знання”, 2004. – 214 с.
5. Грішнова О. А. Розвиток персоналу як інвестиційний проект: методичні підходи до визначення ефективності / О. А. Грішнова, В. О. Небукін // Регіональні аспекти розвитку і розміщення продуктивних сил України: Зб. наук. пр. – Тернопіль : Економічна думка, 2004. – Вип. 9. – С. 15–19.
6. Джой-Меттьюз Д. Развитие человеческих ресурсов / Д. Джой-Меттьюз, Д. Меггинсон, М. Сюрте; пер. с англ. – М. : Эксмо, 2006. – 432 с.
7. Заюков І. Проблеми та перспективи розвитку в Україні професійного навчання кадрів на виробництві / І. Заюков, Н. Коваль // Економіка України. – 2008. – № 6. – С. 80-88.
8. Коломієць В.М. Вибір стратегії розвитку конкурентоспроможності персоналу підприємства / Коломієць В. // Економіка та держава. – 2008. – № 6. – С. 54-56.
9. Кулик Ю. Є. Система принципів управління професійним розвитком менеджерів у міжнародних компаніях / Ю. Є. Кулик // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 9. – С. 27-52.
10. Маслов В. И. Стратегическое управление персоналом в условиях эффективной организационной культуры. / В. И. Маслов – М. : Финпресс, 2004. – 288 с.
11. Пащук Л. Особливості конкурентного аналізу в системі маркетингу персоналу / Л. Пащук // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 9. – С. 157-160.
12. Савченко В. А. Управління розвитком персоналу: Навчальний посібник / В. А. Савченко – К.: : КНЕУ, 2002. – 351 с.
13. Ситнік О. Д. Оцінка персоналу в системі мотивації / О. Д. Ситнік // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 11. – С. 84-88.
14. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств: Навч. посібник / За ред. І. Ю. Єханурова. – К. : Центр навчальної літератури. 2006. – 456 с.
15. Христофоров І. Деякі погляди на формування стратегічних концепцій розвитку персоналу / І. Христофоров // Справочник кадровика. – 2002 – № 6. – С. 63-65.
16. Черчик Л. М. Стратегія управління розвитком персоналу / Л. М. Черчик // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2013. – № 5. – С. 77-85.

РЕЦЕНЗІЯ

**на навчальну програму дисципліни
«Управління розвитком персоналу в міжнародному бізнесі» для студентів
галузі знань 0306 «Менеджмент та адміністрування» спеціальності
8.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»**

Укладач д.е.н., професор Черчик Л.М.

Обсяг навчальної програми:

- кількість сторінок – 6,
- кількість літературних джерел – 16.

Навчальна програма дисципліни розроблена на основі типової навчальної програми дисципліни.

У програмі сформульовані вимоги до знань та вмінь студентів, які відповідають професійному спрямуванню підготовки спеціалістів та магістрів економічного напрямку.

Формування мети та завдань дисципліни чітке. Завдання вивчення курсу спрямовані на оволодіння сучасними методами та прийомами управління персоналом підприємств.

Структура та зміст тематичного курсу дозволяють комплексно підійти до вивчення дисципліни.

У роботі передбачений порядок застосування поточної, модульної та підсумкової форм контролю знань студентів.

Запропоновані літературні джерела, на яких базується тематика курсу, є достатніми для вивчення курсу студентами.

Формування питань для контрольного опитування та завдань для самостійної роботи студентів відповідають розробленому теоретичному та практичному плану вивчення дисципліни.

Негативних особливостей програми не виявлено.

Загалом робоча навчальна програма дисципліни «Управління розвитком персоналу в міжнародному бізнесі» для студентів галузі знань 0306 «Менеджмент та адміністрування» спеціальності 8.03060104 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» відповідає вимогам та може бути застосована при вивченні курсу.

Рецензент _____